

УДК 32. 019.5:30

ПОЛІТИЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ПЛЮРАЛІЗМ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ

Леся Угрин

Львівський національний університет імені Івана Франка,
філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки
вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: uhryn_1@ukr.net

Проаналізовано особливості політологічної інтерпретації концепту «політична ідентичність», визначені принципи есенціалістського і конструктивістського підходів у дослідженні колективних ідентичностей, з'ясовані можливості їх синтезу. Політична ідентичність як елемент соціально-політичної реальності розглядається як явище контекстуальне, змінне, що зумовлює постійний пошук теоретичних засад його вивчення у глобалізованому світі.

Ключові слова: ідентичність, політична ідентичність, тотожність, есенціалізм, промордіалізм, соціальний конструктивізм.

Невід'ємним елементом сучасного політологічного дискурсу є поняття «ідентичність», яке підкреслює значення суб'єктивної реальності – уявлень, ідей, смислів, переконань, цінностей, тобто всього, що «знаходиться в головах» людей – для розуміння і пояснення соціально-політичних процесів, моделей врядування, функціонування інститутів та ін. Ключовим елементом суб'єктивної реальності, за визначенням П. Бергера і Т. Лукмана є ідентичність, що формується за посередництвом соціальних процесів [4, с. 279].

Виробництво й функціонування ідей і смислів, які відображають сприйняття та способи легітимації політичних інститутів, є «суттєвою умовою політики в епоху модерну» [7, с. 5] і, відповідно, предметом дослідницької уваги представників соціальних наук, і політологів також. Увага до вивчення когнітивних та ідентифікаційних структур у функціонуванні сучасних суспільств та їхніх політичних систем символізувала своєрідний *ideational turn* в соціальних науках. В контексті цього «повороту» ідеї та смисли розглядаються у політиці первинними й основними чинниками конструювання інтересів, структур, інститутів та їхніх функцій, на протиположності позитивістам (політичним реалістам), які вважають, що структуру інтересів задає матеріальний контекст, об'єктивно і аналітично верифікований. З цього погляду, ідеї та смисли, а також ідентичності, формують дискурсивні умови і задають рамки для діяльності суб'єктів, протікання подій, не детермінуючи їх однозначно, що пояснює спонтанність, непевність, рефлексивність політичних практик.

Колективні ідентичності, формуючись через пізнання та усвідомлення культурних норм, цінностей, ідей, як «своїх» (на протиположності «чужим»), стають вагомим підґрунтям макрополітичних та міжнародних процесів, що й перетворює їх з предмету (чинника) у важливу категорію аналізу політичної науки.

Проблеми самоусвідомлення і самототожності індивідів і людських спільнот існували завжди; значення ідентичності визначають три базові потреби людини: приналежність до спільноти, позитивна самооцінка та безпека. Е. Фромм підкреслював: «Потреба у почутті ідентичності виростає з самих умов людського існування і є джерелом найсильніших устремлінь» [13, с. 64]. Проте, саме в період модерну та

постмодерну концепт ідентичності став способом теоретичної інтерпретації та ідеологічної легітимації глобалізованих суспільств, плюралістичних за своєю сутністю. «Ідентичність у глобалізованому світі стає основним дискурсом і науки, і повсякденного життя», – стверджують науковці. Причинами вони вважають кризу ідентичності, її релятивність [12, с. 390], до яких додамо зростаючий вплив ідентичності на процеси одночасно і структурування, і консолідації сучасних суспільств.

Р. Брубейкер і Ф. Купер справедливо зазначають, що пояснювальний потенціал поняття «ідентичність» залежить від «контексту використання і теоретичної традиції» [5, с. 73]. Це зумовлює актуальність концептуалізації поняття з погляду на інтенсивність і неймовірну швидкість глобальних і суспільних трансформацій, через які, за метафоричним висловом Е. Гідденса, світ «вислизає», створюючи що раз «рефлексивну реальність» і потребу самоствердження суб'єкта в ній, і відповідно – нових інтелектуальних рефлексій для її опису та розуміння. Особливість політологічних рефлексій і аналіз відповідних теоретичних підходів та сучасних методів дослідження політичної ідентичності і є *метою* цієї статті.

Актуальність досліджень теоретичних засад політичної ідентичності в межах вітчизняної політичної науки зумовлена також перехідним станом українського суспільства, яке, як і посткомуністичні суспільства загалом, опинилося перед необхідністю не лише економічних та політичних трансформацій, а й формування політичної нації, побудови держави та її демократичних інститутів. Зокрема, К. Оффе сформулював «дилему одночасності» в посткомуністичному транзиті, що відображала алгоритм одночасного потрійного переходу: до демократії, до ринку і (від)будови національної держави [11, с. 6–22]. Він підкреслив труднощі посткомуністичних переходів, пов'язані передовсім з реформуванням економіки та розбудовою національної держави. Канадський дослідник Т. Кузьо доповнив цю модель й обґрунтував необхідність реалізації для України та інших пострадянських держав квадрантного, в рамках якого необхідно розв'язати чотири основні завдання: демократизація, маркетизація, державотворення, формування громадянської нації [18, с. 174]. Останні два завдання безперечно передбачають формування нової спільної колективної ідентичності для ідентифікації індивідів і груп. Криза ідентичностей перехідних суспільств зумовлена відмовою від попередніх авторитарно-тоталітарних цінностей та пов'язаних з ними ідентичностей, і пошуком нових, які зазвичай уявляються та репрезентуються вкрай абстрактно, часто відображають або універсалізовані зразки демократичних суспільств, або повернення до архаїчних і міфологічних ідентифікаційних практик. Складність формування та трансформації ідентичностей транзитних суспільств полягає також в накладанні цих процесів на глобальні постіндустріальні та постмодерні трансформації. Одночасно консолідація нових режимів (навіть недемократичних) неможлива без трансформації, формування (побудови) макрорівневої ідентичності як усталеного підґрунтя їхньої суб'єктності, і міжнародної також. Тому і громадянське суспільство, і політична еліта повинні докласти необхідних для цього зусиль.

Теоретичні аспекти вивчення ідентичностей, їх макрополітичного виміру знайшли своє відображення у працях вітчизняних учених В. Андрусіва, С. Бистрицького, М. Кармазіної, Л. Нагорної, Г.Палій, Н.Пашиної, О. Малінової, В. Малахова, В. Федотової, Н. Федотової та ін. Вони акцентують на трансформаціях ідентифікаційних систем і особи, і груп та великих спільнот в умовах глобалізації і плюралізації сучасних суспільств, зміни політичних режимів.

Макросуспільні зміни в суспільствах пізнього модерну та постмодерну, які характеризувалися значною соціальною диференціацією, ідеологічним та ціннісним плюралізмом, суттєво вплинули на процеси ідентифікації та самототожності. На макрорівні спільноти під впливом глобалізації та її наслідків відбулась девальвація етнічних засад ідентичності суб'єкта, ослаблення відчуття приналежності індивіда до певної культури, спільноти і держави. Трансформація функцій держав у глобалізованому світі, їхня несамодостатність з погляду забезпечення вітальних потреб індивіда (добробуту, безпеки) зруйнували ієрархічну структуру рівнів ідентичності, створили ситуацію індивідуального вибору ідентифікаційних ознак, пошуку нових ідентичностей, звільнили людину «від долі та приписів» (З. Бауман) традиційних зв'язків. Особливості споживання, мобільності, стилю життя стають вагомішими ознаками ідентифікації, аніж ідеологія, етнічна культура, громадянство.

Відтак, ідентичність в постмодерному суспільстві постає множинним, гібридним утворенням. Суб'єкт (індивід, малі групи) з одного боку, отримав незалежність, автономію від суспільства і можливість вільного самовизначення, з іншого – непевність становища, прав і доступності засобів до існування, невизначеність стосовно майбутнього, відсутність безпеки для фізичного тіла людини, її особистості та майна, соціального становища, спільноти [2, с.173]. У. Бек причини такої непевності вбачає у загрозах екологічних і глобальних фінансових криз, терористичних транснаціональних мереж, з якими держави одноосібно не можуть впоратися [3, с.12]. Е. Гідденс пов'язує зростання непевності з глобалізацією, посттрадиційним суспільством, в якому традиції втрачають свій вплив на локальних рівнях життя, та високим рівнем рефлексивності, здатності до відповідальності й вирішення соціальних проблем (Е. Гідденс). Непевність становища індивіда, його мобільність у сучасному світі, має наслідком постійний пошук «центру, що тримає» (З. Бауман) і відповідно – базової колективної ідентичності. Загалом постмодерн є епохою в розвитку людської цивілізації, що характеризує суттєве посилення непевності багатьох соціальних реалій. Увага до суб'єктивних чинників соціальних (і політичних) процесів є відображенням в науці цих тенденцій і прагненням врахувати в процесі аналізу більше змінних.

Подібні процеси кризи та гібридизації торкнулися (хоча і меншою мірою) колективних ідентичностей. Криза національної держави як результат глобалізаційних трансформацій, розпад біполярної системи та занепад комуністичного блоку і загалом традиційних ідеологій (великих метанаративів) дали підстави С. Гантінгтону зробити висновок про актуальність «пошуку себе» не тільки для індивідів, малих груп, а й локальних (регіональних) спільнот, держав. Визначаючи кризу ідентичності «як втрату «смислу», він стверджував, що вона тієї чи іншої мірою торкнулася всіх суспільств і держав [14, с.12–13]. Універсалізація світу, уніфікація суспільних відносин, що стали неминучим результатом глобалізації, сприяли формуванню і наднаціональних (наприклад, європейська ідентичність), космополітичних ідентичностей, і одночасно посилювали увагу і занепокоєння до локальних (примордiальних за своєю сутністю) рівнів колективної ідентичності – етнічних, місцевих, що зумовило, наприклад, в ЕС ренесанс етнічних ідентичностей та більший вплив правих партій. Міжетнічні конфлікти, які активізувалися в кінці 1990-х рр. демонстрували живучість і силу властивих модерну форм колективної ідентичності. Д. Моізі так проілюстрував ці процеси: «В епоху глобалізації, коли всі і все взаємопов'язані, надзвичайно важливо встановити власну індивідуальність:

Я унікальний, я інший, я готовий боротися, доки ви не визнаєте моє існування» [9, с. 29].

Отже, глобалізація, постмодерний світогляд, розпад комуністичної системи й трансформаційні процеси в посткомуністичних суспільствах актуалізували інтерес до проблем ідентичності в кінці ХХ – поч. ХХІ ст. Дискурс ідентичності сформувався як дискурс модерну, що відображав процеси становлення та інтеграції національних держав, проте набрав «на етапі пізнього модерну якісно нових рис, що підірвали його модерний фундамент» [8, с.22], зумовлений передовсім кризою національної держави як основи ідентифікаційної матриці.

Широке використання поняття ідентичності в суспільних науках, різні теоретико-методологічні підходи і відповідно їй інтерпретації зумовили багатозначність, а, відтак, і розмитість поняття, складність його застосування як аналітичної категорії. Проте зрозумілими є постійні дебати про зміст поняття ідентичність в різних дисциплінарних та міждисциплінарних матрицях і «клопоти з ідентичністю» (В. Декомб) при її використанні як аналітичної концепції.

Міждисциплінарний характер ідентичності як категорії аналізу, її широке проникнення в дискурс соціальної та політичної практики перетворили його на розмите багатозначне поняття. Р. Брубейкер та Ф. Купер, називаючи термін ідентичність «безнадійно багатозначним», все-таки виокремили щонайменше п'ять основних його значень: 1) фундамент соціальної чи політичної активності, яка регулюється індивідуальним саморозумінням, а не особистим інтересом; 2) специфічне колективне явище, що передбачає фундаментальну і послідовну тотожність (*sameness*) між членами однієї групи або категорії. Така тотожність може сприйматися об'єктивно (як тотожність об'єктивних характеристик), або суб'єктивно (як усвідомлена через досвід). Вони виявляють себе у солідарності, подібних схильностях чи самосвідомості, або ж колективних діях; 3) як глибинне, значне або імперативне індивідуального або колективного «я» (*self*), що відрізняє його від випадкових та релятивних аспектів та атрибутів самосвідомості; 4) продукт обумовлений соціальною та політичною активністю, що підкреслює процесуальний, інтерактивний характер вироблення солідарності і колективного саморозуміння; 5) випадковий продукт багатьох конкуруючих дискурсів, що підкреслює нестабільну, багатогранну і розрізнену природу «я».

Безперечно, наведені Брубейкером та Купером інтерпретації ідентичності не є вичерпні. Проте вони настановлюють на думку, що інструменталізація поняття і досягнення певної теоретичної чіткості поняття, можлива через його локалізацію та опис в конкретній дисциплінарній матриці та методологічній системі. Ці означення також вказують на діалектичний зв'язок між категоріями аналізу і категоріями практики в інтерпретації ідентичності; їхнє розмежування є достатньо умовним, оскільки широке використання поняття в соціальних і особливо політичних процесах зумовлює потребу концептуалізації поняття в контексті «категорії практики». В іншому випадку ми матимемо «на виході» теоретичні конструкти, відірвані від реальних політичних практик і соціокультурних процесів.

Категорія ідентичності запозичена соціальними науками в 70–80-х рр. минулого сторіччя з психоаналізу (З. Фройд, Е. Еріксон). Е. Еріксон один з перших спеціально досліджував ідентичність і широко використовував це поняття в психологічних, антропологічних, історичних дослідженнях для концептуалізації процесу та становлення і розвитку індивідуального «Я». Психологічний (психосоціальний) підхід,

обґрунтований Е. Еріксоном, став початком теоретичних пошуків й дебатів у вивченні ідентичності. Е. Еріксон, визначаючи ідентичність як «суб'єктивне натхненне відчуття тотожності і цілісності» [15, с. 28], поєднував ці відчуття індивіда з усвідомленням його приналежності до соціальних груп. Стабільність ідентифікації, за Еріксоном, забезпечує гармонійність між індивідуальним та соціальним «Я»; з іншого боку розвиток особистості пов'язується і з кризою ідентичності, і з новою, зрілою ідентичністю [15, с.32]. Дж. Мід обґрунтував соціологічне розуміння ідентичності, яку він розумів як синтез внутрішньо психічного (*I*) і соціального (*Me*), що означає формування єдиного образу, самості (*self*), який однак, неможливий без зв'язку з соціальним світом.

Теоретичні принципи психологічного та соціального підходів вплинули й інтерпретацію колективних ідентичностей, які є політичними за своєю сутністю. І. Нойманн вказує, що колективні ідентичності функціонують «на рівні соціальному», тоді як індивідуальні залишаються «питанням емоцій»; визначаються не лише внутрішнім й історичним розвитком спільноти, але й зовнішніми складовими – відносинами з Іншими. Колективні ідентичності існують завдяки «певним маркерам» (ознакам), котрі відділяють одні спільноти від інших і через порівняння і сприйняття сприяють інтеграції індивіда у групу. І на кінець, колективні ідентичності є мотиваціями суб'єктів і передумовами до колективної діяльності, вони структурують соціальний та політичний простір [10, с. 14–15].

Концептуалізація колективних ідентичностей у політичній науці розвивалась між двома основними підходами: есенціалістським та конструктивістським.

Есенціалістський підхід відображав особливості формування ідентичності у традиційних та ранньомодерних суспільствах. Процеси ідентифікації у цих суспільствах мали об'єктивний (природний) характер і були зумовлені впливом головно біологічних та соціально-політичних структур. Суспільства були чітко диференційовані на групи, приналежність до якої об'єктивно й з народження приписувала індивіду гендерну, соціальну (станову) чи етнічно-національну ідентичність. Детермінована традиційними станово-класовими поділами, індивідуальна і колективна ідентичність розглядалися незмінним, статичним конструктом, субстанцією, сформованою об'єктивним історичним розвитком і наділеною вічними і незмінними рисами. Така ідентичність – гендерна, станова чи етнічна – задавалась з народження, «приписувалась» існуючими й загальноприйнятими у суспільстві цінностями та стандартами поведінки. Особливо це стосувалося етнічних груп як категорії самовіднесення та самоідентифікації індивіда. Домодерне та ранньомодерне розуміння ідентичності як приналежності індивіда до групи виключало будь-яку її рефлексію, вона сприймалась як даність, що сама собою зрозуміла.

Відповідно есенціалізм (з лат. *essentia* – сутність) – підхід близький до примордіалізму у вивченні націй та націоналізму – розглядає ідентичність як усталену, незмінну, фіксовану сутність – набір характеристик та властивостей, притаманних суб'єкту, що й забезпечують його самототожність завжди і за будь-яких ситуацій. Іншими словами – ідентичність суб'єкта завжди та ж сама. Есенціалістський підхід сформувався у період становлення національних держав і був спрямований на інтеграцію та легітимацію національно-політичної спільноти. Нація, за визнанням К. Калхуна, стала базовою категорією колективної ідентичності [16, р. 8–9]; вона також розумілась субстанцією, сформованою об'єктивним історичним розвитком і наділеною вічними і незмінними рисами.

Отже, в рамках модерного світогляду та раціоналістичних теорій Просвітництва сформувався образ суспільства як єдиного, відмежованого від інших цілісного утворення. Відповідно індивіди сприймалися також як такі, що природно функціонують в межах одного суспільства та однієї культури.

В кінці ХХ – поч. ХХІ ст. ідентичність суб'єкта трансформувалася з цілісної та статичної, обумовленої об'єктивними чинниками, сутності у множинні, гібридні утворення, які описуються вченими через прикметники «гібридна», «змішана», «рефлексивна», «плинна» і т.п. Вона потребувала нових підходів до її концептуалізації та операціоналізації в науковому аналізі. Один з таких підходів сформувався в межах парадигми соціального конструктивізму, поширеної в соціальних науках з 70-х рр. минулого сторіччя. Певною мірою інтенсивне залучення ідентичності до політологічного дискурсу так само пов'язане з конструктивізмом. Соціальний конструктивізм на протигагу есенціалізму і примордіалізму акцентує на змінності та соціальній сконструйованості ідентичності суб'єкта. Ідентичність в соціальному конструктивізмі розглядають як об'єкт постійних змін та перетворень, що відбуваються внаслідок причин внутрішнього і зовнішнього характеру; вона постає гібридним утворенням.

Знаковою для поширення конструктивізму у дослідженні етнічних та національних ідентичностей стала робота американського політолога і синолога Бенедикта Андерсона «Уявлені спільноти». На думку Андерсона, нація – уявлена (*imagined*) спільнота, що виникла завдяки новим соціальним інститутам і засобам комунікації й системі освіти [1]. Загалом конструктивісти наполягають, що етнічні та національні групи створюються не об'єктивними, незалежними від волі людей, чинниками, а системою їхніх уявлень, і є наслідком соціального конструювання, заснованого на вірі в те, що члени групи пов'язані природними зв'язками, єдиним типом культури та ідеєю (або міфом) про спільність походження та спільну історію.

Вагомий внесок у концептуалізацію політичної ідентичності, її колективних вимірів, став конструкціоністський напрям у соціальному конструктивізмі, представники якого акцентують на дискурсивних чинниках конструювання соціальної реальності та ідентичності як її складової. В контексті конструкціоністських теорій фокус аналізу зміщується з вивчення ідентичності як сутності на методи її конструювання. Особливу роль у конструюванні ідентичності суб'єкта вони надають мові як основному засобу взаємодії між ними. Мова є головним чинником в культурному середовищі індивіда, що створює умови інтеракцій, які соціальні конструкціоністи (наприклад, К. Джерджен) називають *дискурсом*. Тобто, під дискурсом вони розуміють соціокультурний контекст, що висловлюється можливостями мови і впливає на розуміння суб'єктом світу та позиціювання в ньому своєї ідентичності. Дискурс є і способом інтерпретації світу, і самою ситуацією, в якій відбувається комунікація. Відповідно – колективні ідентичності розглядаються як результат реалізації колективного дискурсу.

Співвідношення есенціалістських та конструктивістських засад дослідження ідентичності (які на перший погляд постають дихотомічними теоретичними системами) у політичній практиці та науковому дискурсі формує проблему межі та основи конструювання ідентичностей, зокрема колективних. Відповідь на це питання дали теоретики соціального конструктивізму П. Бергер та Т. Лукман, які довели, що соціальну реальність (і ідентичності, як її елементи) не може сконструювати з нічого (*ex nihilo*): одного разу сконструйована реальність (вірніше її образ, сприйняття) нікуди не

зникає, вона продовжує своє існування, а нові когнітивні елементи – смисли, установки, цінності – повинні накладатися на вже існуючу реальність, узгоджуватися з первинно сконструйованою і тим образом світу, який їй відповідає [4, с. 227–228]. Відповідно не можна заперечити, «стерти» існуючу ідентичність і сконструювати нову. Зрозуміло, що повинні бути більш менш усталені елементи такого конструювання. Ш. Айзенштадт називає такими історичний досвід, культурні норми [17, р. 76–79], що створює можливості синтезу есенціалістських та конструктивістських досліджень колективних ідентичностей як феноменів міждисциплінарного дискурсу.

Використана література

1. *Андерсон Бенедикт*. Уявлені спільноти. Міркування про походження й поширення націоналізму / Бенедикт Андерсон; перекл. з англ. – К. : Критика, 2001. – 271 с.
2. *Бауман З.* Индивидуализированное общество/ З. Бауман; пер.с англ.; под ред. В. Л. Иноземцева. – М., 2002, с.173
3. *Бек У.* Политическая динамика в глобальном обществе риска / У. Бек // МЭиМО. – 2002. – № 5. – С. 1–19.
4. *Бергер П.* Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман. – М. : Медиум, 1995. – 323 с.
5. *Брубейкер Р.* За пределами «идентичности» / Роджерс Брубейкер, Фредерик Купер// Ab Imperio. – 2002. – № 3. – С. 61–115.
6. *Гіденс Ентоні*. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя / Ентоні Гіденс ; пер. з англ. Н. П. Полішук. – К. : Альтерпрес, 2004. – 100 с.
7. Идейно-символическое пространство постсоветской России: динамика, институциональная среда, акторы; под ред. О. Ю. Малиновой. – М. : Рос. ассоциация полит. науки (РАПН); Рос. полит. энциклопедия (РОССПЭН), 2011. – 285 с.
8. *Миненков Г. Я.* Политика идентичности с точки зрения современной теории / Г. Я. Миненков // Политическая наука. – 2005. – № 3. – С. 21–28.
9. *Моизи Доминик*. Геополитика эмоций. Как культуры страха, унижения и надежды трансформируют мир/ Доминик Моизи; пер с англ. А. Патрикеева. – М. : Московская школа полит. исследований, 2010. – 216 с.
10. *Нойманн И.* Использование «Другого»: образы Востока в формировании европейских идентичностей / И. Нойманн ; пер. с англ. В. Литвинова, И. Пильщикова. – М. : Новое издательство, 2004. – 336 с.
11. *Оффе К.* Дилемма одновременности: демократизация и рыночная экономика в Восточной Европе / К. Оффе // Повороты истории. Постсоциалистические трансформации глазами немецких исследователей: в 2 т. Т. 2: Постсоциалистические трансформации в сравнительной перспективе. – СПб., М., Берлин, 2003. – С. 6–22.
12. *Федотова В. Г.* Глобальный капитализм: три великие трансформации / В. Г. Федотова, В. А. Колпаков, Н. Н Федотова. – М. : Культурная революция, 2008. – 608 с.
13. *Фромм Э.* Человеческая ситуация – ключ к гуманистическому психоанализу / Э. Фромм // Человеческая ситуация. – М. : Смысл, 1995. – С. 7–69.

14. Хантингтон Сэмюэл. Кто мы?: Вызовы американской национальной идентичности / Хантингтон Сэмюэл; пер. с англ. А. Башкирова. – М. : АСТ : Транзиткнига, 2004. – 635 с.
15. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / Эриксон Э.; пер. с англ., общ. ред. и предисл. А. В. Толстых. – М. : Прогресс. 1996. – 344 с.
16. Calhoun C. Nationalism and the contradictions of modernity / C. Calhoun // Berkeley j. of sociology. – 1997/1998. – Vol. 42. – № 1. – P. 1–30.
17. Eisenstadt S. N. The Construction of Collective Identities and the Continual Reconstruction of Primordiality and Sacrality – Some Analytical and Comparative Indications / S. N. Eisenstadt // Comparative Civilizations and Multiple Modernities. – 2003. – Vol. 1. – P. 75–134.
18. Kuzio T. Transition in Post-Communist States: Triple or Quadruple? / T. Kuzio // Politics. – 2001. – Vol. 21. – № 3. – P. 168–177.

Стаття надійшла до редколегії 07.02.2016

Прийнята до друку 19.02.2016

POLITICAL IDENTITY: THE PLURALISM OF INTERPRETATIONS

Lesya Uhryn

*Ivan Franko National University of Lviv, Institute of Philosophy
Department of theory and history of political science
Universytetska str., 1, 79000, Lviv, Ukraine
e-mail: uhryn_l@ukr.net*

The features of political interpretation of the concept of «political identity» are analyzed, the principles of essentialistic and constructivistic approaches in the research of collective identities are defined, the possibilities of their synthesis are found out. The political identity as an element of social and political reality is considered as contextual and shift phenomenon which causes the constant search for the theoretical foundations of its research in the globalized world.

Key words: identity, political identity, sameness, essentialism, promordialism, social constructivism.